

DET 700-ÅRIGA
ÅBO

BESKRIVNING ÖVER STADEN
JÄMTE KARTA

1729

*ÅBO STADS 700-ÅRS-
JUBILEUMSKOMITE*

Suomi-Seura r.y.

DET 700-ÅRIGA ÅBO

BESKRIVNING ÖVER STADEN
JÄMTE KARTA

*ÅBO STADS 700-ÅRS-
JUBILEUMSKOMITE*

Eftertryck förbjudes

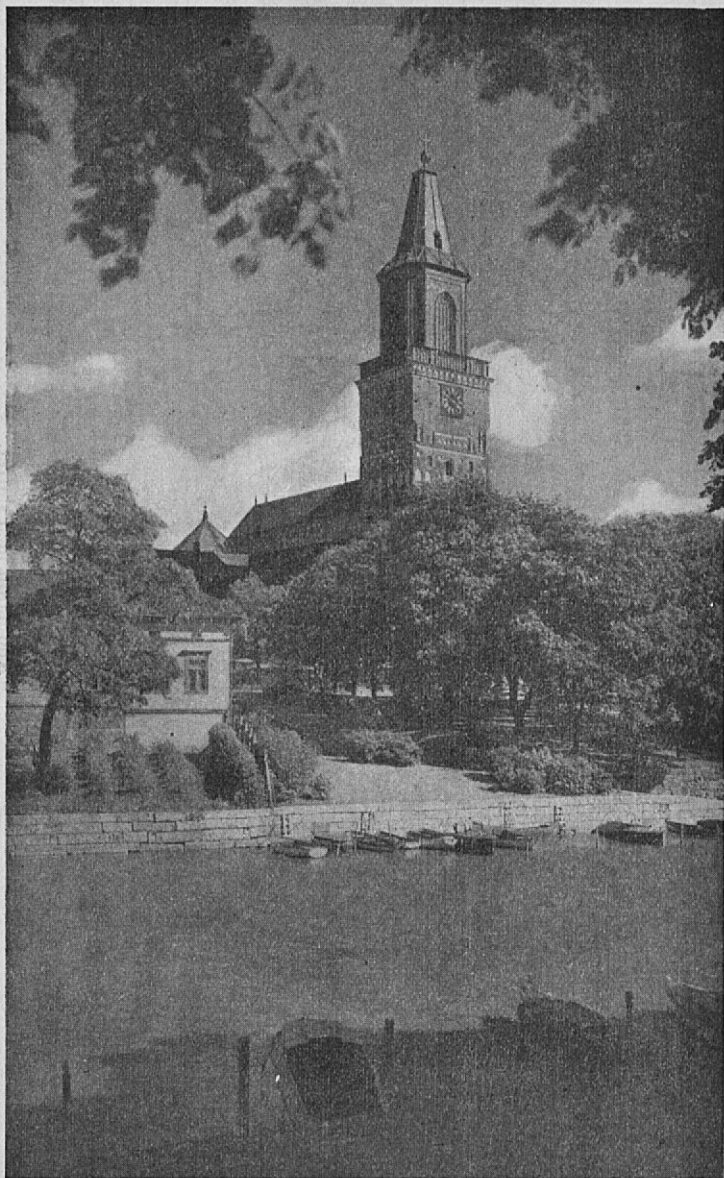
DET 700-ÅRIGA

ÅBO

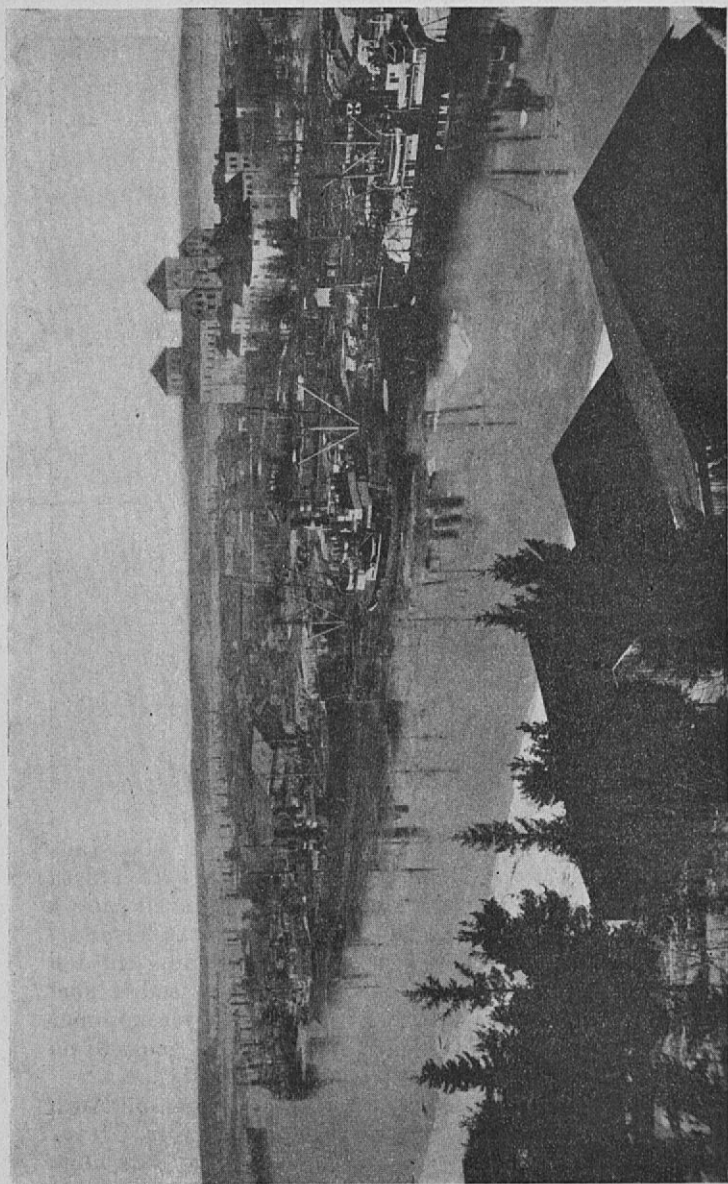
BESTÄMMING ÖVER STADEN

ÅBO

ÅBO 1929
ÅBO TRYCKERI OCH TIDNINGS AKTIEBOLAG

Åbo Domkyrka.

Åbo hamn med slottet.

En blick på Åbo och dess sevärdheter.

Det gamla Åbo, huvudstaden i Finlands älsta landskap och under sex århundraden jämväl landets huvudstad, begår i år sitt sjuhundraårsjubileum. Böljande sädesfält begränsa Aurastaden i norr och öster, blånande fjärdar åter i väster och söder. Havet skapade stadens forntid och bragte förbindelse med Östersjöns övriga hamnar. Det är ej under, att det gynnsamma läget snart gjorde Åbo, huvudorten i landets bördigaste trakt, jämväl till hela landets centrum. Många, som det syntes, förintande slag drabbade under historiens gång Åbo, men alltid reste sig staden på nytt. Dess tillvaro berodde ej på tillfälligheter, ej heller på de makthavandes order, utan på naturliga orsaker. Staden byggdes och återuppbyggdes alltid på nytt av Egentliga Finlands idoga och välmående befolkning. Endast på detta sätt kunna vi förstå, att Åbo förmodade återhämta sig från den katastrof, som branden år 1827 innebar, och som föranledde universitetets förflyttning till Helsingfors.

Här nedan skall i korta drag redogöras för Åbo stads topografiska förhållanden och dess sevärdheter. Den älsta staden låg något högre upp på Korois udde invid Aura å och var redan under heden tid en bekant handelsplats. Landhöjningen nödvändiggjorde dock en flyttning till den nuvarande platsen, där staden anses ha legat sedan början av tolvhundratalet. I gamla handlingar förekommer Åbo första gången år 1198, om ock Idrisi i sin geografi på 1150-talet nämner en ort, som kunde vara Åbo.

Det nuvarande Åbo är beläget på båda sidor om Aura å ($60^{\circ}27'$ nordlig bredd och $22^{\circ}16'$ ostl. längd efter Greenwich). Stadens centrala del befinner sig i en av rätt höga

bergskullar omgiven ådal. Den högsta av dessa utgör Vårdberget (46 m. över havet), varifrån man har en storartad utsikt över staden. På södra åstranden finnas vidare Samppalinnaberget (39 m.) och Korpolaiberget (38 m.). De högsta bergen på norra åstranden äro Kakolaberget (44 m.) och Puolalabacken (35 m.). Bosättningen har numera utbredd sig långt bortom dessa höjder, som liksom ån bilda ett pittoreskt inslag i stadsvyn.

Stadens medeltida ytvidd var jämförelsevis begränsad och omfattade i huvudsak östra, resp. södra åstranden (ån gör nämligen en rätt skarp krökning mitt i staden) från Unikankares kulle till Nunnegatan. På trettonhundratalet talas det dock om fyra kvarter, av vilka Kyrko-, Mätäjarvi- och Klosterkvarteren voro belägna på östra, Aningaiskvarteret återigen på västra, resp. norra åstranden. Först under Per Brahes generalguvernörsperiod vidtagas större ändringar i stadsplanen. De krokiga och smala medeltidsgatorna skola då ha breddats och utträtats, varförutom stadens område utvidgades långsmed ån (år 1652). Staden uppdelades på sex s. k. storkvarter, och denna stadsplan blev i huvudsak bestående ända till den stora branden år 1827. Den förödande eldsvådan började på Aningaisbacken, och har på denna plats nyligen med anledning av det dystra hundraårsminnet en minnessten avtäckts (Mariegatan 4). Av det gamla Åbo återstod efter branden blott husen på Kloster- och Puolalabackarna. Likväl kunde de större stenhusen liksom även domkyrkan restaureras.

Det Åbo, som nu begår sitt sjuhundraårsjubileum, har sålunda uppstått ur askan av 1827 års brand. Den nuvarande stadsplanen uppdrogs till sina väsentliga delar av C. L. Engel. Staden uppdelades enligt denna plan i kvadratiske kvarter kring Slottsgatan såsom huvudgata medels parallella och vinkelräta gator. Gatorna gjordes ovanligt breda för brandfarans skull. Engel planerade åtta torg, men ha blott fem kommit till utförande. Dessa äro Salutorget, Järnvägstorget, Aningaistorget och Varvstorget, alla på norra åstranden, samt Domkyrkotorget eller Gamla Stortorget på den södra, resp. östra. Numera är sålunda den norra, resp. västra åstranden den viktigare, medan i äldre tider den södra, resp. östra var det. Åsträn-

derna förenas genom tvenne fasta broar, Dombron och Aurabron, varförutom tvenne ångfärjor upprätthålla förbindelsen över åns nedre lopp.

Stadens område är synnerligen vidsträckt, beroende på att ännu ett stort antal envånings trähus finnas. I de centrala delarna har dock det ena stenhuset rest sig efter det andra, ofta till 7 våningar och mera. Stadens samtliga äldre hus äro uppförda i nyklassisk stil, vilken ju var rådande under tiden strax efter branden. Vi skola i det följande lämna en beskrivning på de viktigaste av dessa byggnader, likväl med undantag för Domkyrkan och Slottet, över vilka specialavhandlingar publiceras.

Det *Gamla akademihuset* uppfördes av C. C. Gjörvell åren 1802—1815 för det dåvarande universitetets behov, men disponeras det f. n. av Länsstyrelsen, Domkapitlet och Hovrätten. I byggnaden ingår en aula, vars väggar prydas av Cainbergs reliefer, som åskådliggöra upplysnings och vetenskapernas utveckling i Finland. Det mäktiga Vård- eller Observatorieberget krönes av det enligt C. L. Engels ritningar i nyklassisk stil uppförda *Observatoriet*, som efter universitetets förflyttning tillföll Åbo stad, och inom vilket f. n. ett navigationsläroverk är inrymt. Till märkligare byggnader i Åbo måste jämväl det svenska klassiska lyceet räknas invid Gamla Stortorget, ty dess huvuddel går tillbaka till sjuttonhundratalet. Lyceet förfogar över ett eget värdefullt bibliotek samt ett museum, där flere sevärdheter förvaras. Bland intressanta byggnader må ytterligare *Åbo Akademis* huvudbyggnad nämnas, som uppfördes enligt ritningar av Ch. Bassi år 1833, samt *Finska Hushållningssällskapets* gård invid Stora Tavastgatan från ungefär samma tid. *Åbo Svenska Teaters* byggnad invid Salutorget är från 1838. Samma nyklassiska stil företräda vidare den förra Spoof'ska gården vid Biskopsgatan, Rådhuset (nuv. poliskammaren) vid Stortorget, konsul Jacobssons gård vid St. Tavastgatan samt gårdarna nr:is 3—9 vid Västra Strandgatan.

Turun Yliopistos (Åbo Universitet) byggnad vid Salutorget, uppförd 1876, liksom även *Stadshuset*, centralstationen m. fl. företräda en sansad övergångsstil. Grannlätsstilen från åren 1880—1890 representeras av det s. k. *Lind-*

blomska stenhuset vid Salutorget, Verdandis hus i hörnet av Aura- och Slottsgatorna, Brandkårshuset m. fl.

Vid sidan av den gamla *Domkyrkan* förfogar Åbo över ännu en storkyrka, nämligen *Mikaelskyrkan*, uppförd enligt ritningar av arkitekt L. Sonck åren 1901—1905. Kyrkan rymmer 2,500 personer. Bland övriga kyrkor må nämnas: Betelskyrkan vid Universitetsgatan, Martinskyrkan vid Österlånggatan samt Metodistkyrkan i hörnet av Hantverkare- och Eriksgatorna. Den grekisk-katolska kyrkan är belägen invid Salutorget och den judiska synagogan vid Brahegatan.

Av anmärkningsvärda stenbyggnader från perioden före världskriget må framhållas: *Åbo Konstmuseum* i ståtlig granit enligt prof. G. Nyströms ritningar år 1904, Finlands Bank, Kansallis-Osake-Pankki och Länsi-Suomen Osake-Pankki. För Bibliotekshuset (vid ändan av Slottsgatan) och Brandstationen har kombinerad tegel- och kalkstensarkitektur kommit till användning. Åbo Finska Lyceum, Handelsinstitutet, A.B. Puolala's hus m. fl. för tjäna omnämmande.

Efter en långvarig depression vidtog byggnadsverksamheten i Åbo för några år sedan på nytt. De moderna byggnaderna utmärkas av en rätlinjig enkelhet. Bland moderna affärspalats må nämnas A.B. Affärscentrum invid Salutorget. Ståtliga äro jämväl Lantmannahandeln och Åbo Finska Sparbanks vid samma torg belägna byggnader. Rätt uppseendeväckande är Lounais-Suomen Maalaisten talo's nya hus i hörnet av Humlegårds- och Trädgårdsgatorna. Det torde vara ett av landets största byggnadsverk. I samma byggnad äro jämväl *Turun Teatteris* ultramoderna lokaler inrymda. Ståtliga bostadsaktiebolag utgöra vidare Atrium, Regina, Olavinpalatsi m. fl., medan återigen moderna skolbyggnader sådana som Finska flicklyceet, Högre Svenska Lantbruksläroverket, särskilda folkskolbyggnader m. fl. väcka uppmärksamhet. Bland privatpalats må von Rettigs hus på södra åstranden nämnas.

Bland framträdande sevärdheter må följande uppräknas: Först och främst måste då *Domkyrkan* nämnas, som samtidigt med staden begår sitt 700-årsjubileum. Invid kyrkomuren på södra sidan befinner sig hjältegraven från år 1918, medan i parkerna intill greve Per Brahes

och den finska vetenskapens storman, H. G. Porthans statyer resa sig.

Stadens andra huvudsevärdhet utgör *Åbo slott*, där ett värdefullt historiskt museum numera är inrymt. Ett fri-luftsmuseum på södra sidan är i vardande, och finnes här bl. a. fänrik Polvianders, Runebergs fänrik Ståls stuga. I museets källarvåning är »hertig Johans källare», ett angenämt förfriskningsställe, inredd.

Det ovannämnda i granit uppförda *Konstmuseet* har skänkts till staden av bröderna Ernst och Magnus Dahlström. Här finnas Åbo Konstförenings samlingar ävensom en ritskola. Utanför museet befinna sig hovmålaren R. W. Ekmans och prof. V. Westerholms av W. Aaltonen skulpterade hermer.

Jämväl *Biologiska Museet* vid Jungfrustigen förtjänar att beaktas. Man är här i tillfälle att studera den nordiska faunan, införd i naturtrogen omgivning. Museet har donerats av konsul och fru Jacobsson.

Den tredje stora donationen, som har gett Åbo namn av »donatorernas stad», representeras av det ståtliga *Stadsbiblioteket* invid Aura å, Slottsgatan 2. Biblioteksbyggnaden har av kommerserådet Fr. von Rettig skänkts till staden. Biblioteket förfogar över en studieavdelning, en allmän avdelning och en barnavdelning samt en tidnings-sal, och stiger antalet band till c:a 125,000 f. n. I skvären utanför Biblioteket befinner sig en vacker fontän av Gunnar Finne och Armas Lindgren.

Men det nuvarande Åbo är framför allt åter en betydande universitetsstad. *Turun Yliopisto* (Åbo Universitet), som är beläget vid Salutorget, öppnade sina portar år 1922, och *Åbo Akademi*, vars byggnadskomplexer ligga intill Domkyrkan, redan år 1919. Bägge universiteten ha åstadkommits genom den mest storartade privata offervilja.

Särskild uppmärksamhet förtjäna Åbo vackra, högt belägna promenader och parker, vilka sommartid utgöra stadens stolthet. Dessa parker ha sin egen tillblivelsehistoria. Då den nya stadsplanen efter branden uppgjordes för Åbo, ville man nämligen för eldsäkerhetens skull lämna kullarna obebyggda. Sålunda uppstod på östra åhöjden den vackra Observatorieparken med sina enastående utsiktsplatser. På den angränsande Samppalinnahöjden fin-

nes Petreliusmonumentet, en kvinna med ett barn, gruppen huggen i grå granit av Felix Nylund, Samppalinna världshus och Åbo Radiostation. På andra sidan, alltså invid sydsluttningen, resa sig det ovannämnda Finska flicklyceet, Lantbruksläroverket och Industriskolan, som under Åbo-mässan sommaren 1929 liksom hela Samppalinna parkområde disponerats för utställningsändamål. Åt sydost är den enastående vidsträckta Idrottsparken belägen, som förfogar över ett av omgivande kullar inramat Stadion. Ytterligare finnas där särskilda sportplatser, tennisplaner samt en hög skidbacke. Under vintern är här en central skridskobana förlagd. Dammar och lundar öka det pittoreska intryck besökaren vinner av denna park. På parkhöjdens norra utsprång reser sig den i stadsbilden så välkända gamla väderkvarnen, erinrande om en förgången tid, då dylika kvarnar trängdes om utrymmet på kullarna runt omkring staden.

Bland parker i stadens nedre delar må nämnas: Porthans- och Braheskvärerna vid Domkyrkan samt Kuppis park vid Nylands tull med S:t Henrikskällan, där enligt sägnen de hedna finnarna skola ha döpts. Invid Aura bro befinner sig Runebergsparken på vänstra sidan och Olofsparken på den högra. I den förra restes år 1928 W. Aaltonens bekanta granitfigur »Liljan«. På västra åstranden kunna Puolalaparken och den rätt obetydliga järnvägsparken nämnas. Under anläggning är en park framför Mikaelskyrkan. Till det grönskande intrycket av sommarens Åbo bidraga trädplanteringarna utefter åstränderna och vid vissa gator samt de talrika privata trädgårdarna.

Åbo hamn förtjänar framför allt att nämnas, men hänvisas härom till specialartiklar. Dess stora lyftkran är en sevärdhet. Beträffande de talrika industrierna hänvisas jämväl till uppsatsen om näringslivet. Staden är knutpunkt för trenne järnvägslinjer: norrut till inlandet, österut till Helsingfors och västerut till Nådendal och Nystad. Skärgårdshamnen, liksom den livliga fisk- och grönsakshamnen, är belägen invid åstränderna nedanom Samppalinna, medan storsjöfarten använder djuphamnen på det s. k. Kanalbanksområdet. Med omgivande landsbygd är staden dessutom förknäp genom talrika automobilförbindelser, vilkas utgångspunkt är Aningaistorget, medan återigen de talrika busslin-

jerna inom staden starta från Salutorget. Spårvägsnätet omfattar blott stadens centrala delar samt sträckorna till slottet och järnvägsstationen. Taxan är 1 Fmk.

Staden har att uppvisa många goda hotell, restauranter och kaféer. Här må nämnas: Hamburger Börs, Societetshuset och Hotel Maakunta, vilkas restauranter jämte Teaterrestauranten, Brandkårshuset och Sappalinnä höra till de mest gouterade. Bland kaféer må nämnas Lehtinens konditori och kafé Phoenix. En särskild mäss-restaurant har inrättats.

Åbo centralstation är belägen vid ändan av Humlegårdsgatan, Åbo postkontor Eriksgatan 14, telegrafkontoret Puolalagatan 1. *Flyghamnen* ligger på tio minuters bilavstånd från staden på det natursköna Runsala.

Åbo omnejd är rik på minnesmärken och sevärdheter. Den vackra ekskogsbeklädda naturparken Runsala, förenad genom en bro med staden, är berömd för sin rika och intressanta flora. Utmed södra stranden av den milslånga ön utbreder sig en tät villabosättning. Här äro jämväl den ovannämnda natursköna flyghamnen, Åbo siminrättning samt en friluftsteater belägna. På ön befinner sig Marjaniemi vackra pensionat och restaurant, inrymda i ett gammalt, förnämt corps de logis, samt Allmänna promenadens restaurant och Flyghamnskaféet. Tätt intill Runsala, på södra sidan, ligger mitt i stora farleden Lilla Bocken med sitt kända utvårdshus. Invid stora vägen till flyghamnen befinner sig i en vacker eklund Choraes källa, invid vilken den bekante diktaren skall ha smidit sina bästa rim. Nära St. Marie kyrka befinner sig den stora ombrytningsstationen för Imatrakraft.

Mitt emot det leende Runsala utbreder sig det mörkare Hirvensalo, även denna ö föremålfören växande villabosättning. Mitt emot åmynningen ligga på öns nordkust bl. a. skulptören W. Aaltonens atelier och stuga.

Bland sevärdheter i stadens omedelbara grannskap må ytterligare framhållas: S:t Marie eller Röntämäki kyrka, samt S:t Karins kyrka, som utgör en pärla bland landets medeltida stenkyrkor. Bägge datera sig ungefär från 1300-talet. På S:t Karins kyrkogård ligger bl. a. den bekanta rättslärd M. Calonius begravnen.

C:a 15 km. från staden, på Kustö, befinna sig de medel-

tida ruinerna av den redan under Gustav Wasas tid (c:a 1530) raserade gamla biskopsborgen med samma namn.

En halv timmes järnvägsfärd från Åbo (c:a 18 km.) ligger den idylliska gamla klosterstaden *Nådendal*, numera en av landets mest bekanta badorter. Den vackra resan kan även göras med båt eller med linjebil, och äro förbindelserna med Åbo synnerligen täta. Bland sevärdheter måste främst den imponerande klosterkyrkan och minnesmärket över Finlands älsta skriftställare, munken Jöns Budde framhållas. Mittemot Nådendal reser sig Rikspresidentens ståtliga sommarpalats: Gullranda. Tre km. från staden åt Åbo till befinner sig det gouterade *strandbadet*, en omfattande konstgjord plage, på vilken sommartid ett mondänt badliv utvecklas.

Arvo Viklund

SÄRSKILDA UPPGIFTER.

Såsom trafikmedel vid färder inom staden eller i dess omnejd kunna användas: automobilar, hästdroskor, spårvagnar, ångslupar, motorbåtar, autobussar och järnvägar. Bilstationerna äro talrika och taxan moderat. Några få hästdroskstationer existera ännu. Spårvägsförbindelse förefinnes mellan djuphamnen (Kanalbanken), Slottet, Domkyrkan och Centralstationen. Utgångspunkt för autobusstrafiken inom staden utgör Salutorget, medan återigen busstrafiken på landsorten är koncentrerad till Aningaistorg. Skärgårdstrafiken är förlagd till åkajerna i närheten av Aura bro, skärgårdsfjärrtrafiken åter till tullkammarkajerna (vid Bores kontor). Motorvagnarna till Nådendal starta från Centralstationen, liksom även lokal- och fjärrtågen. Utlandsbåtarna lägga till vid Kanalbanken. Aeroplanen till Stockholm, Mariehamn och Helsingfors starta från flyghamnen på Runsala.

Näringslivet i Åbo.

Man talar i Finland om det «rika Åbo». Utlänningen kunde måhända förvåna sig häröver. Omdömet måste naturligtvis ställas i relation till förhållandena i Finland och gör kanhända skäl för sig. Utan tvivel är det en kvarleva från «storhetstiden», från den sexhundraåriga huvudstadsperioden, men det äger dock berättigande än i dag. Staden erbjuder ett måhända mera västerländskt aspekt än någon annan stad i Finland. Staden ombyggdes för hundra år sedan efter ett schema som, låt vara i någon mån långtråkigt, i varje fall numera är fullt modernt. Man har ett intryck av luft, ljus och grönska, av renlighet och solid välmåga. Kort sagt: en viss högre levnadsstandard präglar det «rika» Åbo.

För denna standard är staden beroende av ett högt utvecklat näringsliv. De gamla «konstruktiva» näringarna i Åbo, som skapade dess medeltida välmåga, voro handel och sjöfart. Sydvästra Finlands jordbruk stod relativt sett alltid högst och en del konsumtionsindustrier, såsom tobaksframställningen, textilindustrien m. m. ha hundraåriga anor. Stadens karaktär av administrativt, kyrkligt och kulturellt centrum bidrog naturligtvis å sin sida till ett blomstrande näringsliv.

I och med huvudstadens förflyttning till Helsingfors för drygt ett sekel sedan berövades staden det monopol på välståndsanhopning, som dess tidigare centrala roll garanterat. Åbo hänvisades nu i huvudsak till sina naturliga betingelser. Dessa ha kunnat borge för en fortsatt blomstring, om än under förändrade förhållanden. Relativt sett ha den egna handeln och den egna sjöfarten gått tillbaka, medan stadens roll som transportförmed-

lare och industristad vuxit. I absoluta tal har dock en ofantlig tillväxt ägt rum. Staden utgör nu landets andra storstadsämne med en befolkning incl. förorter på snart 100,000, med talrika järnvägs- och landsvägskommunikationer samt sjöfartsförbindelser året runt på alla viktigare Östersjö- och Nordsjöhamnar.

Det åboländska näringslivets naturliga betingelser utgöra dess jämförelsevis rika och agrariskt betonade uppland, de goda landförbindelserna, den skyddade, lätt tillgängliga och centralt belägna hamnen, som förmedlar större delen av landets hela vintertrafik på utlandet, den goda arbetstillgången samt befolkningens sega idoghet. Staden saknar däremot vattenkraft och råvara för träförädlingsindustrin. I detta avseende avviker Åbo starkt från övriga större städer i landet.

Åbo utgör landets tredje industristad och andra importhamn. Antalet industriella arbetsplatser är c:a 200, och den industriella arbetarstammen närmar sig 7,000. Bruttoproduktionsvärdet för den industriella produktionen överstiger för stadens vidkommande 600 milj. Fmk och närmar sig för hela det åboländska industrigebitet en miljard. För hela länets vidkommande — alltså incl. den betydande västfinska industristaden Björneborg — närmar sig bruttoproduktionsvärdet två miljarder, utgörande c:a $\frac{1}{6}$ av hela landets.

Till de äldsta industrierna i Åboland hör järnhanteringen. Tidigare användes inhemsk sjömalm, men numera i huvudsak importerad malm. Denna industri har dock på grund av den ryska marknadens bortfall rönt svårigheter efter kriget. Av större vikt är numera verkstadsindustrin, skeppsbyggeriet och maskinindustrin. Varvsindustrin har gamla anor och står, sedan efterkrigstidens värsta kriser nu övervunnits, åter på toppunkten av finländsk prestationsförmåga. Så byggas till exempel den finländska örlogsflottans första fartyg f. n. på varven i Åbo. Bland verkstadsindustriens specialiteter må transportinrättningar, såsom kranutrustningar m. m., järnvägsagnar o. s. v. nämnas. Lantbruksmaskinindustrin är särskilt utvecklad, och den mindre mekaniska industrin är talrikt företrädd.

Vid sidan av metallindustrin utgör tobaksindustrin

en bärande industri i Åbo. Den har anor från 1731. Åbotobaken — särskilt cigaretter och cigarrer — är känd och efterfrågad kring hela Finland. Bland de stora industrierna måste vidare ylle-, klädes- och bomullsfabrikerna nämnas. En betydande del av landets textilproduktion är koncentrerad i Åbo med omnejd. Cementframställningen har under det sistförflutna decenniet vuxit ut till en dominerande industri, lokaliserad till Pargas utanför Åbo. Större delen av landets cementförbrukning tillgodoses från Pargas.

Till alla dessa uppräknade storindustrier sälla sig nu ett påfallande stort antal medelstora och mindre industrier. De mindre mekaniska verkstäderna, automobiltillbehörs- och velocipedfabriker, järnsängsfabriker m. m. äro talrika. Tegelslagerierna, kakel- och stenindustrien äro synnerligen prestationsdugliga. Porslinsindustrien är utom i Helsingfors blott företrädd i Åbo, och åtnjuter Åboporslinet gott anseende. Glasindustrien står på höjden av moderna fordringar, och framställes jämväl ultraviolett glas. Den kemiska industrien har utvidgat sig. Ädelmetallhanteringen är väl känd. Sockerframställningen är av gammalt datum, och sötsaks- och karamellframställningen har fast fotfäste.

Läderindustrien, speciellt skodonsframställningen är betydande. Repslagerihanteringen är gammal, skjort-, hängsel- och paraplyindustrierna, borst- och penselindustrien m. fl. väl införda.

Av uppräknningen framgår, att tyngdpunkten för det industriella arbetet i Åbo med omnejd ligger inom hemmaindustriens ramar. De ovanuppräknade industrierna arbeta så gott som uteslutande för den inhemska marknaden, utnyttjande i huvudsak utländska, men jämväl även i mindre omfattning inhemska råvaror. Åboland förfogar dock numera även över en rätt omfattande sågindustri, som dock i förhållande till hela landets sågindustri naturligtvis ter sig obetydlig. Åbos historiska exportartikel utgjorde tjära och trävaror, och om än tjäran numera har försvunnit, exporteras likväl årligen c:a 50,000 st. sydvästfinska trävaror. Ett par större sågar och ett stort antal mindre finnas. Cellulosaframställning förekommer ej, men papper förfärdigas i mindre utsträckning. Av

en viss betydelse är kuvert- och pås- samt chromopappers-industrierna.

Av betydande omfattning är den åboländska kvarn-industrien, mejerihanteringen och köttproduktionen. Inom Åboland förekommer jämväl landets enda råsocker-framställning.

Sydvästra Finland betraktas i allmänhet såsom landets kornbod och gör även skäl härför. Åbo och Björneborgs län omfattar drygt två miljoner hektar eller 6,5 % av landets areal utom vattendragen, men innesluter ej mindre än 22 % av Finlands totala odlade jord. Liksom inom det hälften mindre Nylands län upptages inom Åbo och Björneborgs län blott $\frac{3}{4}$ av arealen av skog, resten av odlad jord. Sydvästra Finlands karaktär av åkerbruksland framstår skarpt, då man beaktar, att skogsandelen för samtliga övriga län med undantag för det lika beskaffade Nyland överstiger 80 och 85 %.

Från Åbo och Björneborgs län härstammar inemot hälften av landets hela veteskörd, fjärdedelen av den betydande havreskörden, femtedelen av höskörden, rågen, blandsäden, linet m. m. samt sjättedelen av potatisutvinningen. Bland mindre betydande produkter må nämnas hela sockerbetsavkastningen, nästan halva skörden av ärtor och bönor samt fjärdedelen av det viktiga höfröet. Med ett skördvärde på c:a en miljard Fmk mot knappa fem miljarder för landet i dess helhet står Åbo och Björneborgs län främst bland Finlands nio län. Härtill kommer, att skördmängden per invånare jämväl i Sydvästra Finland är störst.

Boskapsbeståndet är synnerligen betydande. Näst det dubbelt större Vasa län uppvisar Åbo och Björneborgs län det största häst- och nötkreatursbeståndet bland landets län. Smörproduktionen utgör en dryg tredjedel av hela landets, dubbelt mer än Vasa läns och ända till det åttadubbla av Nylands. Ostproduktionens andel är lika stor. Mejerirörelsen är sålunda betydande, och köttindustrien långt avancerad. Så förfogar Åbo över landets största exportslakteri, och utgör exporten av animaliska livsmedel en betydande artikel.

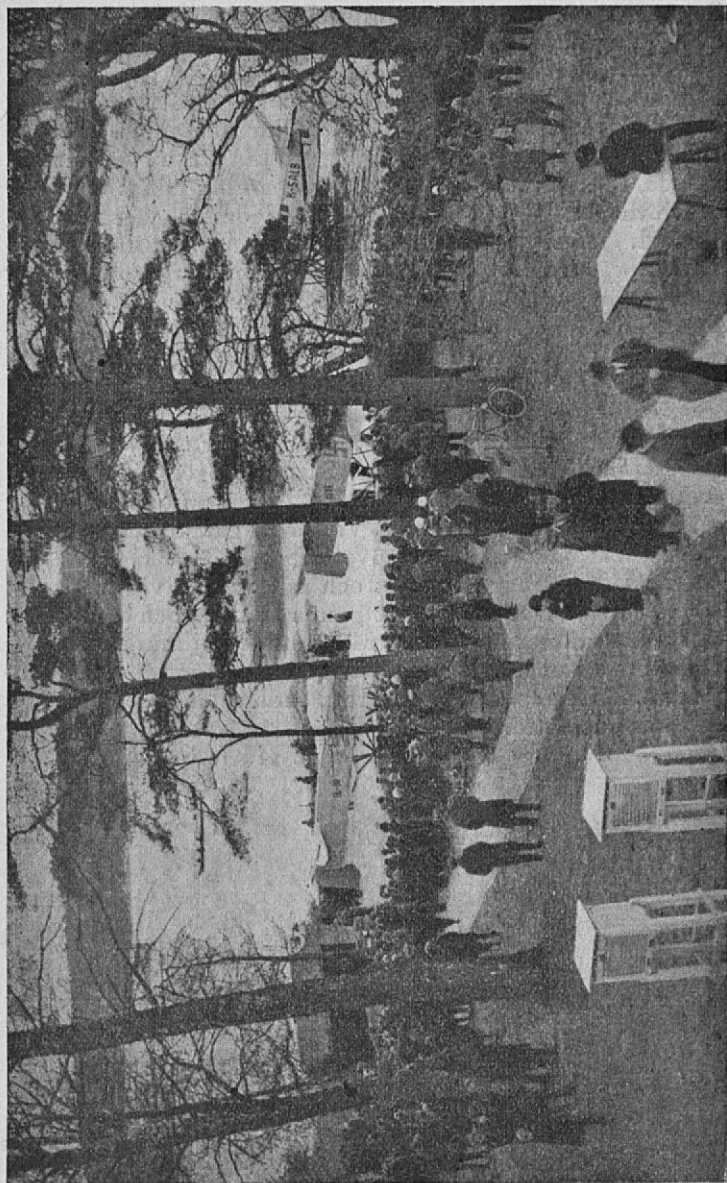
Under sådana omständigheter är det naturligtvis att vänta, att trafikförbindelserna äro väl utvecklade. Vad

järnvägskommunikationerna beträffar utgör Åbo en av landets främsta godsomsättningsplatser. Åbo—Toijala järnväg, som förbinder Åbo med inlandet, utgör landets främsta godstrafikbana, Åbo—Helsingfors-järnväg återigen landets viktigaste persontrafikbana, som f. ö. förmedlar den internationella trafiken på huvudstaden. Förbindelsen västerut till det gamla Nystad är av mindre betydelse, intill dess den avsedda sammanbindningsbanan med Björneborg—Tammerfors järnväg denna väg fåtts till stånd. Den planerade järnvägen Åbo—Riihimäki skulle skapa en direkt förbindelse på Petersburg, ett projekt, som före kriget var synnerligen aktuellt och fortfarande är det.

I boken om Åbo har redogjorts för sjöfarten på Åbo och godsomsättningen i hamnen. Om ock en stor del av landets importörer numera förlagt sina huvudkontor till Helsingfors, kommer dock alltid importen över Åbo att bli synnerligen betydande. Staden utgör själv ett stort konsumtionscentrum, vartill ytterligare kommer ett tättbebyggt och rikt uppland. Vintertid går dessutom så gott som hela landets import över Åbo.

Staden Åbo förenar gammalt och nytt. Den vördnadsvärda nationalhelgedomens, det gamla slottets och de akademiska traditionernas stad, träder under sjuhundraårsfestligheterna emot oss såsom ett modernt storstadsämne, väl rustat för kampen för tillvaron, sådan den föres i vår amerikaniserade tid.

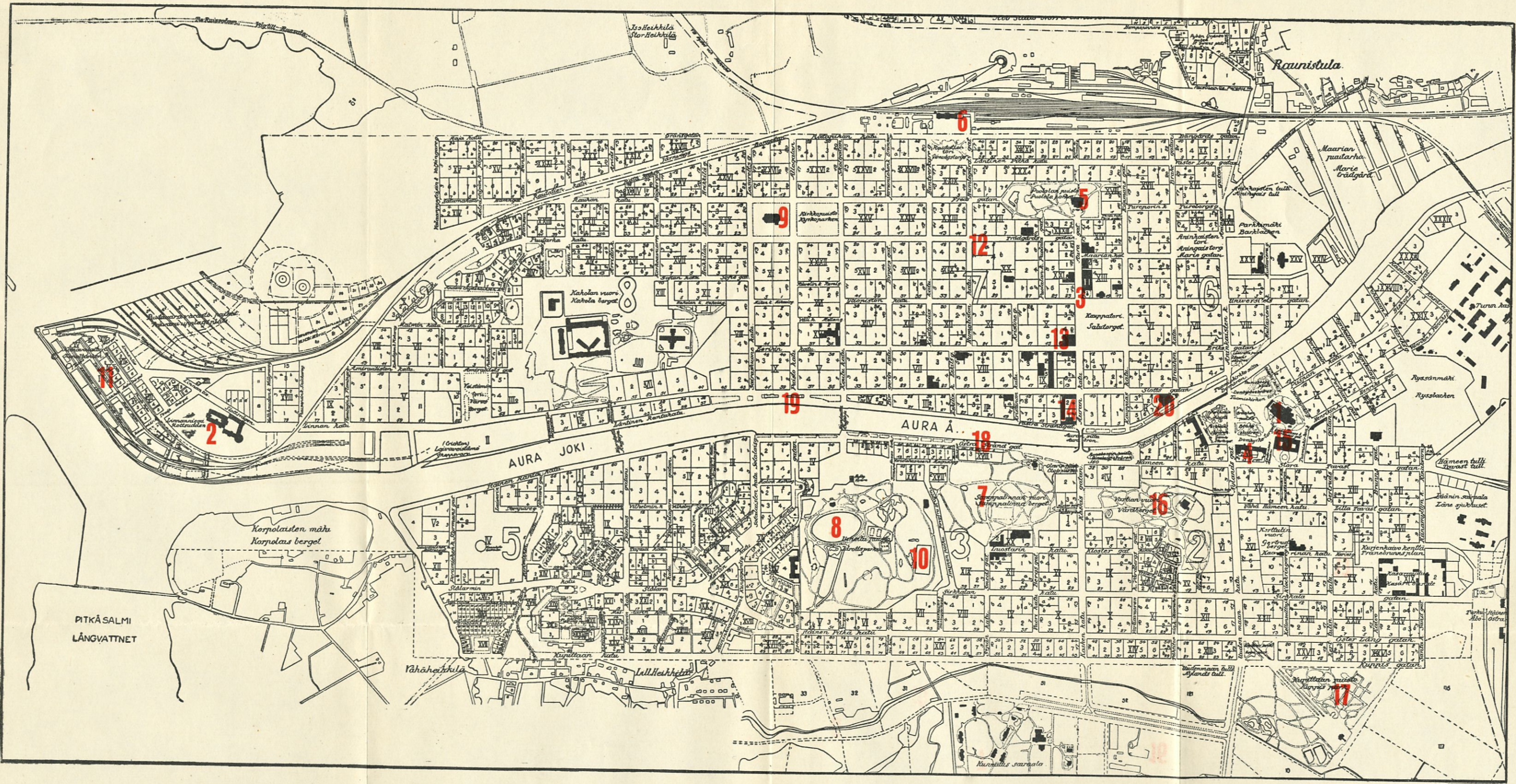
C. A. J. Gadolin.

Ábo Flyghamn á Runsala.

Karta över Åbo stad (excl. förorter).

- N:o 1. Åbo Domkyrka.
,, 2. Åbo Slott.
,, 3. Turun Yliopisto (Åbo Universitet.)
,, 4. Åbo Akademi.
,, 5. Konstmuseum.
,, 6. Centralstationen.
,, 7. Mässområdet på Samppalinna.
,, 8. Idrottsparkens Stadion.
,, 9. Mikaelskyrkan.
,, 10. Tivoliområdet.
,, 11. Åbo djuphamn.
,, 12. Turun Teatteri i „Maalaisten Talo“.
,, 13. Åbo Svenska Teater.
,, 14. Stadshuset.
,, 15. Hovrätten (Gamla Akademihuset).
,, 16. Vårdberget med Observatoriet och vattenborgen.
,, 17. Kuppis park med St. Henriks källa.
,, 18. Åhamnen, närtrafiken.
,, 19. Åhamnen, fjärrtrafiken. Tullkammaren.
,, 20. Stadsbiblioteket.

PRIS FMK 5:—